

מבט לאיראן

27 באפריל 2023 – 10 במאי 2023

עורך: ד"ר רז צימט

עיקרים

- נשיא איראן, אבראהים ראיסי, קיים ב-3-4 במאי 2023 ביקור רשמי בסוריה בראש משלחת רמת דרג, שכללה גם את שרי החוץ הנפט, ההגנה והתחבורה. במהלך פגישתו עם הנשיא הסורי, בשאר אסד, נחתמו 15 הסכמים לשיתוף פעולה בין שתי המדינות בתחומים שונים. במהלך ביקורו, נועד ראיסי גם עם בני משפחות של לוחמי מיליציות פרו-איראניות, עם ראשי הפלגים הפלסטינים בדמשק ועם משלחת רמת דרג של חזבאללה. בפגישת שרי ההגנה של איראן וסוריה הביע שר ההגנה האיראני נכונות לספק לסוריה אמצעי לחימה מתקדמים.
- ראש ארגון התעופה האזרחית של איראן הודיע, כי איראן מוכנה לשקם ולחדש את שדות התעופה של סוריה, לרבות שדה התעופה הבינלאומי בדמשק.
- מקורות במזרח סוריה דיווחו על הקמתן לאחרונה של שתי מיליציות פרו-איראניות חדשות במזרח סוריה. הקמת המיליציות מבטאת מאמץ איראני מתמשך לחזק את המיליציות הסוריות המקומיות ולהישען במידה גוברת על לוחמים סורים כתחליף לנוכחות איראנית ישירה.
- שר החוץ האיראני ביקר בסוף אפריל 2023 בלבנון. במהלך ביקורו נפגש השר עם בכירי הממשל הלבנוני, עם מזכ"ל חזבאללה ועם מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין. כמו כן, סייר השר בדרום לבנון.
- איראן גינתה את חיסולם של שלושת בכירי הג'האד האסלאמי בפלסטין בידי ישראל וקראה לפעולה דחופה ומרתיעה מצד העולם המוסלמי נגד ישראל.
- שר החוץ האיראני שוחח בסוף אפריל בטלפון עם מנהיג חמאס ברצועת עזה, יחיא אלסנאר, ועם יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, שהוזמן על ידי השר לביקור בטהראן כדי להיפגש עם ההנהגה האיראנית.
- נשיא עיראק הגיע ב-29 באפריל 2023 לביקור בטהראן, במהלכו נפגש עם ראשי הממשל האיראני, ובראשם המנהיג ח'אמנהאי והנשיא ראיסי.

המעורבות האיראנית בסוריה ובלבנון

- נשיא איראן, אבראהים ראיסי, הגיע ב-3 במאי 2023 לביקור בסוריה. זהו ביקורו הראשון של נשיא איראני בדמשק מאז שנת 2010. משלחתו כללה גם את שרי ההגנה, החוץ, הנפט והתחבורה של איראן. ערב הביקור דיווח העיתון הסורי הממסדי אלוטן (28 באפריל 2023), כי ביקורו של ראיסי יתמקד בחיזוק שיתוף הפעולה האסטרטגי בין שתי המדינות, במיוחד בהיבט הכלכלי. שגריר איראן בסוריה, חסין אכברי (Hossein Akbari), אמר ערב הביקור, כי ביקור הנשיא בדמשק יהיה "נקודת מפנה ברמה האזורית" וכי הביקור יותיר השפעות חיוביות גם מחוץ לאזור. בריאיון לסוכנות הידיעות הממשלתית אירנ"א (30 באפריל 2023) אמר אכברי, כי

הביקור יתרום לפיתוח היחסים בין איראן לסוריה בכל התחומים. הוא הוסיף, כי טהראן ודמשק נושאות בהוצאות כבדות של "ההתנגדות מול הישות הציונית" וכי אם יגבירו את שיתוף הפעולה ביניהן, יש ביכולתן להגדיל את עוצמת ההתנגדות. בריאיון לרשת אלמיאדין של חזבאללה ערב ביקורו אמר הנשיא ראיסי, כי איראן תומכת בכל החזיתות של "ציר ההתנגדות" באופן ברור וכי ביקורו מתקיים במסגרת תמיכה זו (אלמיאדין, 2 במאי 2023).

בפגישתו עם הנשיא אסד אמר ראיסי, כי סוריה התגברה על מכשולים רבים והיום ניתן לומר כי היא הצליחה לנצח חרף האיומים והסנקציות, שהוטלו עליה. הוא הוסיף, כי התברר שעמדתן של איראן וסוריה, המבוססת על היגיון, התנגדות ועמידה איתנה, הוכיחה את עצמה וגם אלה שעד לאחרונה הטילו ספק בעמדה זו משוכנעים היום, שזו הייתה העמדה הנכונה והצודקת. הוא ציין, כי כשם שאיראן ניצבה לצד סוריה במאבק נגד הטרור, היא תעמוד לצדה גם בתחום השיקום והפיתוח. הנשיא אסד הודה על תמיכת איראן בארצו ואמר, כי היחסים בין שתי המדינות התאפיינו ביציבות למרות כל הסערות הפוליטיות והביטחוניות, שפקדו את המזרח התיכון. במהלך הביקור חתמו שני הנשיאים על מזכר הבנות משותף לתוכנית לשיתוף פעולה אסטרטגי, וכן על 15 הסכמי שיתוף פעולה בתחומים שונים, לרבות חקלאות, משאבים טבעיים, תחבורה, אזורי סחר חופשי, נפט, התמודדות עם רעידות אדמה, תקשורת וטכנולוגיה. נשיא איראן הדגיש, כי איראן נחושה לפתח את הקשרים בינה לבין מדינות האזור וכי מזכרי ההבנה, במיוחד בתחום הכלכלי והמסחרי, משרתים את טובת שתי המדינות (תסנים, 3 במאי 2023). לפני חזרתו לאיראן, נועד ראיסי פעם נוספת עם אסד ודן עימו ביישום ההסכמים הכלכליים, ובכלל זה הקמת תחנות כוח, השקעות משותפות והקמת בנק משותף לשתי המדינות (מהר, 4 במאי 2023).

ראש לשכת המסחר המשותפת לאיראן ולסוריה, פהד דרויש (Fahd Darwish), אמר בריאיון ליומון הסורי אלוטן (4 במאי 2023), כי ההסכמים, שנחתמו בין נשיאי איראן וסוריה, סוללים את הדרך לשיתוף פעולה כלכלי ומסחרי חסר תקדים. הוא ציין, כי ההסכמים יאפשרו הקמת חברות משותפות, שבעזרתן תוכל סוריה לשלם את חובותיה לאיראן דרך קווי האשראי באמצעות רווחים מהפרויקטים המשותפים.

פגישת נשיאי איראן וסוריה (תסנים, 3 במאי 2023)

כמו כן, ביקר הנשיא ראיסי במתחם השיעי א-סידה זינב בדרום דמשק ונפגש עם בני משפחות של לוחמי המיליציות הפרו-איראניות, שנהרגו במהלך הלחימה בסוריה. במהלך המפגש אמר ראיסי, כי לאחר 12 שנים של עושה, מזימות ופשעים, סוריה ניצבת חזקה וגאה. הוא ציין, כי התנגדות העם בסוריה והתנגדות העם

הפלסטיני יצרו את התנאים לטובת "חזית ההתנגדות" ונגד "המשטר הציוני". לדבריו, סוריה ניצבה איתן במשך 12 שנים וניצחה וכשם שאיראן עמדה לצדה במהלך התקופה הקשה, היא תעמוד לצידה במהלך תקופת השיקום. ראיסי הוסיף, כי הקשר בין איראן וסוריה אינו קשר פוליטי ודיפלומטי רגיל בין שתי מדינות אלא קשר עמוק ואסטרטגי בין שני עמים ושתי ממשלות (תסנים, 3 במאי).

ב-4 במאי 2023 נפגש ראיסי גם עם ראשי הארגונים הפלסטינים בדמשק, ובראשם מנהיג הג'האד האסלאמי בפלסטין, זיאד אלנח'אלה, ובכיר חמאס, ח'ליל אלחיה (Khalil al-Hayya). במהלך הפגישה אמר ראיסי, ששחרור ירושלים הוא המשימה המרכזית של עולם האסלאם כיום וכי כל משוואות העולם המוסלמי מוגדרות תחת מטרה זו. כמו כן, נפגש הנשיא עם אנשי דת סונים (אירנ"א, 4 במאי 2023). לפני ששב לטהראן, נפגש ראיסי עם משלחת רמת דרג של חזבאללה, שכללה את אבראהים אמין (Ibrahim Amin Al-Sayed), חסין אלח'ליל (Hussein al-Khalil) ונביל קאווק (Nabil Kaouk) (אלמנאר, 5 במאי 2023).

פגישת הנשיא ראיסי עם ראשי הארגונים הפלסטינים בדמשק (אירנ"א, 4 במאי 2023)

לקראת תום ביקורו נפגש הנשיא עם ראש ממשלת סוריה, חסין ערנוס (Hussein Arnous), והצהיר, כי התוכנית הכוללת לשיתוף פעולה אסטרטגי וארוך טווח, שנחתמה בין שתי המדינות, היא ראשיתה של פרק חדש ביחסים ביניהן. ראש ממשלת סוריה אמר, כי בכוונת סוריה לממש באופן מלא את ההסכמים שנחתמו במהלך הביקור (פארס, 4 במאי 2023).

כשבוע לפני ביקור הנשיא ראיסי בדמשק קיימה הוועדה הכלכלית המשותפת לאיראן ולסוריה דיונים בראשות שר הכלכלה הסורי, מחמד סאמר אל-ח'ליל (Muhammad Samer al-Khalil), ושר התחבורה האיראני, מהרדאד בד'רפאש (Mehrddad Bazarpash), בסופם נחתם הסכם לשיתוף פעולה כלכלי ותרבותי בין שתי המדינות (פארס, 27 באפריל).

חתימת הסכם לשיתוף פעולה כלכלי ותרבותי בין איראן וסוריה (פארס, 27 באפריל 2023)

◀ שר ההגנה האיראני, אמיר מחמד-רזא אשתיאני (Amir Mohammad-Reza Ashtiani), נפגש בדמשק עם שר ההגנה הסורי, עלי מחמוד עבאס (Ali Mahmoud Abbas), ואמר, כי איראן מוכנה לספק לסוריה אמצעי לחימה מתקדמים. הוא הוסיף, כי איראן מוכנה לשתף פעולה עם סוריה בהקמת מפעלים וקווי יצור לאמצעי הגנה אסטרטגיים כדי לשפר את מערכיה הביטחוניים (פארס, 8 במאי 2023).

פגישת שרי ההגנה של איראן וסוריה (פארס, 8 במאי 2023)

◀ ראש ארגון התעופה האזרחית האיראנית, מחמד מחמדי-בח'ש (Mohammad Mohammadi- Bakhsh), אמר, כי איראן הביעה נכונות לשקם ולחדש את שדות התעופה של סוריה, לרבות שדה התעופה הבינלאומי בדמשק, ולהתקין בהם ציוד במסגרת קבוצת עבודה משותפת. כמו כן, הוא הודיע על הגדלת מספר הטיסות בין איראן וסוריה לטובת תנועת סוחרים ועולי רגל (תסנים, 7 במאי 2023).

◀ העיתון אלקדס אלערבי דיווח (26 באפריל 2023) מפי מקורות בסוריה על הקמתה של מיליציה פרו-איראנית מקומית חדשה בעיר אלמיאדין (al-Mayadin) שבמזרח סוריה בשם "איחוד גדודי האמאם עלי". על פי דיווח זה, המיליציה הוקמה ביוזמת כוח קדס לאחר סבב ההתקפות האוויריות של מטוסי הקואליציה המערבית לפני כחודש במזרח סוריה. בראשה עומד בראשה אבו-עלי אלכרוי (Abu-Ali al-Karawi) ומשרתים בה כ-60 מתנדבים חמושים בעלי אזרחות עיראקית. פעילותה הראשונה של המיליציה החדשה התקיימה בעיד אלפטר, כאשר קיימה את תפילת החג במרכז דתי השייך למשמרות המהפכה. עוד דיווח העיתון מפי מקורותיו על הקמתה בחודש אוגוסט האחרון של מיליציה פרו-איראנית נוספת באלמיאדין בשם אל-אחזאב המונה כ-300 חמושים בעלי אזרחות איראנית ועיראקית. לדברי המקורות, איראן מנצלת את מצבם הכלכלי החמור של

תושבי מחוז דיר א-זור כדי לגייס לוחמים למיליציות הפרו-איראניות בשכר חודשי של 70 עד 100 אלף לירות סוריות.

• ערוץ החדשות הסורי האופוזיציוני צדא אלשרקיה (Sada al-Sharqiya) דיווח (5 במאי 2023), כי שני מפקדים במשמרות המהפכה בעיר אלבו כמאל שבמזרח סוריה, חאג' מהדי (Hajj Mehdi) וחאג' חסין (Hajj Hussein), נפגשו ב-3 במאי 2023 עם משלחת רוסית ודחו את בקשתם לאפשר כניסת כוחות רוסים לעיר. לפי דיווח זה, המשלחת הרוסית דרשה מהמיליציות הפרו-איראניות לאפשר לכוחות רוסיים להקים מפקדה באלבו כמאל, להקים עמדות בעיירה אלבאע'וז (al-Baghuz) שבגבול סוריה-עיראק ולשפץ את גשר אלבו כמאל. הנציגים האיראנים דחו באופן מוחלט את הדרישות הרוסיות והשיבו, כי כל פעולה בשטח אלבו כמאל תבצע באחריות המיליציות הפרו-איראניות.

• שר החוץ האיראני, חסין-אמיר עבדאללהיאן (Hossein Amir Abdollahian), הגיע ב-26 באפריל 2023 לביקור בן יומיים בלבנון. ב-27 באפריל 2023 נפגש השר עם מקבילו הלבנוני, עבדאללה בו חביב (Abdallah Bou Habib), ודן עימו בהתפתחויות בפלסטין, באוקראינה, באפגניסטאן, בסודאן ובלוב. בו חביב שיבח את ההסכם לחידוש הקשרים בין איראן לערב הסעודית. עבדאללהיאן אמר, כי איראן תתמוך בכל בחירה והסכם בין הגורמים בלבנון לבחירת נשיא חדש. שר החוץ הלבנוני מסר, כי איראן הציעה ללבנון סיוע בסוגיית החשמל וכי יעביר את ההצעה לבכירים בבירות. במהלך ביקורו נפגש עבדאללהיאן גם עם ראש ממשלת לבנון, נג'יב מיקאטי, ועם יו"ר הפרלמנט הלבנוני, נביה ברי (פארס, 27 באפריל 2023).

• כמו כן, נפגש השר עם מזכ"ל הג'האד האסלאמי בפלסטין, זיאד אלנח'אלה. השניים דנו בהתפתחויות בזירה הפלסטינית ו"בתוקפנות הכיבוש הציוני נגד העם הפלסטיני המדוכא והמקומות הקדושים בירושלים". עבדאללהיאן הדגיש בפגישה את המשך תמיכת איראן ב"התנגדות הפלסטינית" והדגיש, כי יש ליישם צעדים יעילים ומרתיעים נגד "הפעולות התוקפניות של הציונים נגד הפלסטינים והמקומות הקדושים לאסלאם". אלנח'אלה הביע הערכה על תמיכתה הפוליטית של איראן בפלסטין בפורומים האזוריים והבינלאומיים והדגיש, כי המשברים הפנימיים הגדלים ב"משטר הציוני" הם סימן לחולשת "הכובשים הציונים" נוכח ההתנגדות והמאבק של לוחמי ופעילי ההתנגדות במדינה הפלסטינית.

• במסגרת ביקורו נועד עבדאללהיאן גם עם מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה, ודן עימו בהתפתחויות האחרונות באזור, ובמיוחד בהסכם האיראני-סעודי ובהשפעתו על מדינות האזור, וכן בהתפתחויות האחרונות בלבנון ובזירה הפלסטינית. בפגישה השתתף גם שגריר איראן בלבנון, מג'תבא אמאני (Mojtaba Amani) (תסנים, 28 באפריל 2023).

פגישת שר החוץ האיראני ומזכ"ל חזבאללה (תסנים, 28 באפריל 2023)

ב-28 באפריל 2023 הגיע שר החוץ לכפר מארון אלראס בדרום לבנון וקיבל סקירה בגבול ישראל-לבנון. בדברים, שנשא במקום, אמר עבדאללהיאן, כי בפגישתו עם נצראללה קיבל ממנו הערכות מדויקות וכי הצהרותיו הוכיחו לו, שההתנגדות הפלסטינית והלבנונית נמצאות במצבן הטוב והחזק ביותר. הוא הצהיר, כי איראן תומכת "בהתנגדות מול האויב הציוני" ותישאר בקשרי חברות עם לבנון גם בימים קשים. לדבריו, "ההתנגדות" הוכיחה ש"היישות הציונית" מבינה רק כוח וההתפתחויות החיוביות באזור יובילו לקריסתה (פארס, 28 באפריל 2023).

שר החוץ האיראני במארון אלראס (תסנים, 28 באפריל 2023)

המעורבות האיראנית בזירה הפלסטינית

איראן גינתה את חיסולם של שלושת בכירי הג'האד האסלאמי הפלסטיני בידי ישראל.¹ דובר משרד החוץ האיראני, נאצר כנעאני (Nasser Kanaani) טען, כי "מתקפת הטרור של הישות הציונית נגד אזורים שונים ברצועה, שגרמה למותם של שלושה בכירים בג'האד האסלאמי ולמותם ולפציעתם של עשרות אזרחים, בהם נשים וילדים, היא צעד שמטרתו להסיט את דעת הקהל ממצבם הפנימי השברירי והמתוח ביותר של הציונים". הוא הוסיף, כי השתיקה וחוסר הפעולה מצד הגורמים הבינלאומיים ומדינות המערב כלפי "ההסלמה הציונית נגד העם הפלסטיני" בחודשים האחרונים הם הגורם החשוב ביותר להמשך פשעיו של "משטר האפרטהייד".

¹ השלושה נהרגו ב-9 במאי 2023 במבצע "מגן וחץ" נגד הג'האד האסלאמי בפלסטין ברצועת עזה. להרחבה ראו פרסום מרכז המידע מ-9 במאי 2023: "מבצע 'מגן וחץ' ברצועת עזה – תגובות ראשונות (9 במאי 16:00)".

כנעאני הדגיש את הצורך בפעולה דחופה, מרתיעה ומתואמת בין המדינות המוסלמיות לעצירת "מכונת ההרג והפשע הציונית" (איסנ"א, 9 במאי 2023).

• שר החוץ האיראני, חסין-אמיר עבדאללהיאן, שוחח בסוף אפריל בטלפון עם מנהיג חמאס ברצועת עזה, יחיא אלסנאר, ובירך את "ההתנגדות" ואת העם הפלסטיני לרגל עיד אלפטר. אלסנאר מצדו הודה על תמיכתה הפוליטית של הרפובליקה האסלאמית בעם הפלסטיני (תסנים, 28 באפריל). בנוסף על כך, שוחח שר החוץ האיראני ב-28 באפריל 2023 עם יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, אסמאעיל הניה, ודן עימו בהתפתחויות הפוליטיות האחרונות. במהלך השיחה שיבח עבדאללהיאן את "עמידתו האיתנה של העם הפלסטיני" והביע את גאוותו ב"התנגדות הפלסטינית הפוגעת בכיבוש". שר החוץ האיראני הדגיש את מרכזיותה של סוגיית ירושלים ואת העובדה, כי איראן עוקב אחר "מעשי התוקפנות הציוניים". עבדאללהיאן הזמין את הניה לביקור בטהראן לשם פגישה עם ההנהגה האיראנית. הניה מצידו אישר כי יבקר באיראן בקרוב. הוא הדגיש את תפקידה של "ההתנגדות" בהרחקת התוקפנות ואת יכולתה לכפות את משוואותיה כדי לשרת את האינטרסים של עמה (Qudspress.com, 28 באפריל).

• מפקד כוח קדס במשמרות המהפכה, אסמאעיל קאא'ני, אמר במפגש עם אנשי דת, שנערך ב-3 במאי 2023, כי ישראל הגיעה לנקודת השפלה, שבה היא מקיפה עצמה בגדרות תיל ובמכ"מים כדי שאיש לא יוכל להיכנס לשטחה. הוא ציין, כי בחלק מהימים מתבצעות יותר מ-30 פעולות בגדה המערבית, שהתקשורת הישראלית מנסה להסתיר. לדבריו, לפני חימוש הגדה המערבית לא היו מתבצעות יותר מ-10 פעולות מדי שנה, אך כיום, הצעירים הפלסטינים מוכנים למות מות קדושים בכל הפעולות שהם מבצעים. הוא הוסיף, כי ירושלים אינה המטרה הסופית אלא יעד ביניים, וכי מעולם "המשטר הפושע הציוני" לא הושפל כל כך, כפי שהושפל בידי הצעירים הפלסטינים. הוא הביע ביטחון שדברי מנהיג איראן, כי הצעירים הפלסטינים יתפללו בירושלים, יתממשו ויובילו להתנגדות ולהקמת [זרוע] בסיג' עולמי של חיילי העולם המוסלמי (פארס, 4 במאי 2023).

המעורבות האיראנית בעיראק

• נשיא עיראק, עבד אללטיף רשיד (Abdul Latif Rashid), הגיע ב-29 באפריל 2023 לביקור בטהראן. במסיבת עיתונאים משותפת עם מקבילו העיראקי אמר נשיא איראן, אבראהים ראיסי, כי שתי המדינות מעוניינות בהרחבת הקשרים ביניהן. הוא התייחס לחשיבות מזכר ההבנות הביטחוני, שנחתם בין איראן לעיראק, ואמר, כי איראן רואה בערעור ביטחונה של עיראק פגיעה בביטחונה שלה. ראיסי הוסיף, כי נוכחות הכוחות האמריקאים באזור מערערת את הביטחון באזור וכי הקשרים בין איראן לבין עיראק ויתר מדינות האזור תורמים לשיפור הביטחון. נשיא עיראק אמר, כי היחסים בין עיראק לאיראן משתפרים וכי יש לפעול לפיתוחם בכל הרמות (אירנ"א, 29 באפריל 2023). במהלך ביקורו בטהראן נפגש רשיד גם עם מנהיג איראן, עלי ח'אמנהאי, ועם יו"ר המג'לס, מחמד באקר קאליבאף (Mohammad Baqer Qalibaf). ח'אמנהאי אמר בפגישה, כי התקדמותה, אושרה ועצמאותה של עיראק חשובות מאוד עבור איראן וכי הרחבת שיתוף הפעולה בין המדינות ויישום

ההסכמים ביניהן הם אינטרס של שתי המדינות. הוא הוסיף, כי נוכחותו של אפילו חייל אמריקאי אחד בעיראק היא יותר מדי (תסנים, 29 באפריל 2023).

מסיבת עיתונאים משותפת לנשיאי איראן ועיראק (אירנ"א, 29 באפריל 2023)

- ◀ שר החוץ האיראני, חסין-אמיר עבדאללהיאן, שוחח ב-2 במאי 2023 בטלפון עם עמיתו העיראקי, פואד חסין (Fuad Hussein), ודן עימו בהתפתחויות האזוריות והבינלאומיות (פארס, 3 במאי 2023).
- ◀ שר האנרגיה האיראני, עלי-אכבר מהראביאן (Ali-Akbar Mehrabian), נפגש ב-6 במאי 2023 עם ראש ממשלת עיראק, מחמד שיאע אלסודאני (Mohammed Shia' al-Soudani), ודן עימו בדרכים לחזק את שיתוף הפעולה בין שתי המדינות בתחומי המים והאנרגיה. השר האיראני הגיע לעיראק כדי להשתתף בכינוס הבינלאומי השלישי לענייני מים בבגדאד (אירנ"א, 6 במאי 2023).